

*„A magyar nyelv tanítására
különös gond fordítandó.”*

/KAZINCZY/

FELADATLAP

az

„ÉDES ANYANYELVÜNK”

nyelvhasználati verseny országos döntőjére

a gimnáziumi versenyzők

számára

Sátoraljaújhely

2017

1. Állapítsa meg, milyen szófajúak a példamondat aláhúzott szavai!

Anyatej, anyanyelv, anyaföld, anyanemzet, anyaország, anyaszentegyház ... Még legalább kétszer ennyi gyönyörű anya előtagú vagy abból képzett szót írhatnék ide, melyekhez kivételes lelki tartományok kapcsolódnak azok körében, akiknek nyelvén szólok. /Nagy Gáspár/

- a)
- b)
- c)
- d)

2. Minél pontosabban nevezze meg az aláhúzott toldalékok fajtáját!

„Arany költői világa műveltségünk szerves elemévé vált, olyan természetes birtokunkká, melyet már alig látszik szükségesnek ápolni.”

/Keresztury Dezső/

- a)
- b)
- c)
- d)

3. Stílustörés. Televíziócsatornák hírműsoraiban hallottuk az alábbi mondatokat. Hogyan hangoznának helyesen, a megfelelő stílusban?

a) Időnként a bankpiac is megszívhatja a közösségi oldalak előretörését.

.....

b) Egyetlen korty alkohol, és a jogosítványnak annyi.

.....

c) Magyarországnak piszok szerencséje van az Economist szerint.

.....

d) Mégse sáros a rendőrkapitány.

.....

4. Az alábbi mondatokban közöltek fejezze ki egy-egy olyan szóval, amelyikben szerepel a *jár* ige igekötős alakja!

a) Megöregedett.

.....

b) Valamennyi porcikája fázik.

.....

c) Sokat gyalogolt.

.....

d) Egymás után érik a kellemetlenségek.

.....

5. Értékelje a nyelvi illem, az érintkezéskultúra szempontjából a következő megtörtént eset két szereplőjének (postai alkalmazott – ügyfél) viselkedését!

A postán. A „szokásos” sorállás. Végre sorra kerülök. A sorszám, az azonosító kártya, a levelek – mindent rendben előkészítettem.

– Jó napot kívánok! Elsőbbséggel kérem szépen!

– Ja! – kapom, mintegy a nyugtázás jeleként.

A postai alkalmazott fiatalember teszi a dolgát: „felbélyegez”, számlát ad, elteszi a forintra kiszámolt feladási díjat, majd rám néz:

– Egyéb óhaj, sóhaj, panasz?

.....

.....

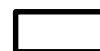
.....

.....

.....

.....

.....

6. A *kártya* szó mondatba foglalásával adja meg hat különböző jelentését!

a)

b)

c)

d)

e)

f)

7. Idegen helyett idegent! Helyettesítsük a hibás idegen szót az oda illővel!

a) London egy igazi nyüzsgő propolisz.

.....

b) Michael Jackson ezen a felvételen még energetikusan táncol.

.....

c) Ennek a kérdésnek ez a letargikus pontja.

.....

d) Ez már kibékíthetetlen, anakronisztikus ellentét.

.....

8. Minél pontosabban határozza meg a *készséges* melléknév jelentését! Saját életéből írjon két személyes példát, amelyekben érvényesült a készségesség!

készséges:

példák:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

11. Soronként öt-öt azonos jelentésű tájszót sorolunk. Mi lehet a köznyelvi jelentésük?

a) galabárdi, makuka, tányérrózsa, buga, tányérica

= _____

b) kézadás, beírás, jegyváltás, elkérés, kendőzés

= _____

c) gatyelinkabuggerinka, ilonkabogár, katalinka, szúcskati, szentjánosbogárka

= _____

d) kelt lapótya, kröpli, pampuska, huppancs, pánkó

= _____

12. Jelölje a *Beszélni nehéz!* című rádióműsor megfejtéseiben alkalmazott módon a példamondat hangsúlyait és szüneteit!

A reformáció elterjedése magával hozta az anyanyelvűség előretörését. Prédikátoraik, lelkészeik igényelték a tömegek támogatását, hozzájuk az anyanyelv használatával kerülhettek közelebb.

13. Pótolja a hiányzó írásjeleket – s ahol szükséges, a nagybetűket – a következő tagolatlan szövegben!

az első élmény a hazáról igen egyszerű közvetlen békés és türelmes hegyek hajlásának bizonyos szöge egy víztükör egy patak csobogásának zenéje egy közeli utcasarok felhők vonulása a síkság fölött egy darab táj melyet egy ablak kerete bezár s melyben csupa ismerős és hozzánk hasonló emberek mozognak körülbelül ennyi az egész ez az első hazaélmény éppen azért nagyszerű mert ilyen emléktelen tervtelen indulattalan nincs köze hozzá se érdeknek se érdemnek csak szeretetnek

/Szabó Zoltán/

14. Milyen népnév hiányzik a településnevekből?

- a)dózsa, -berény, -telek
- b) bálint, -koppány, -szentmiklós
- c) baja, -ágota, -szentmiklós
- d) fa, -falu, -liszka

15. Elemezze a tagmondatok fajtája és viszonya szerint az alábbi példamondatokat!

- a) „Hálás vagyok a sorsnak, hogy születésem révén magyar az anyanyelvem, s hogy ezen írhatom novelláimat, drámáimat.” /Szakonyi Károly/

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- b) „Alázattal és szeretettel úgy kell szolgálni az emberiséget, hogy tudjuk, ott kell végeznünk elsőbben is, ahová született az ember.” /Sánta Ferenc/

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**16. Az ismert jelöléseket használva elemezze mondatrészek szerint a példamondatot!
Készítse el az ágrajzát is!**

A sok jeles évforduló miatt napjainkban kevés szó esik Tompa Mihály költészetéről.

17. Fejezze ki föld- előtaggal kezdődő összetétellel az alábbi meghatározásokat!

a) Árokkal és sáncokkal körülvett erődítmény; javarészüket a népvándorlás korában építették.

= _____

b) Keskeny szárazföld két tenger között.

= _____

c) A Földnek belső erők okozta megrázkódása.

= _____

d) A mezőgazdaságnak növénytermesztéssel foglalkozó ága.

= _____

**18. Húzza alá az alábbi mondatokban hibásan használt szót, kifejezést!
Írja le az odaillő, helyes formát!**

a) A rendkívüli házbizottság ülése elhúzódtott.

Helyesen:

b) Két férfit fogtak el a rendőrök, akik éppen egy autót készültek feltörni.

Helyesen:

c) Elhunyt Kovács Béla, a Független Kisgazdapárt egykori főtítkárának felesége.

Helyesen:

d) A víz partján a fuldoklót sikeresen újjálesztették.

Helyesen:

e) Ebben az évben kettő tonna búza termett hektáronként.

Helyesen:

